

Eduskunnan Pankkivaltuusmiehille.

Vuosi vuodelta on maailmassa kiinnitetty suhdannetutkimuksiin yhä enemmän huomiota. Eri maihin on tässä tarkoituksessa perustettu virallisia, puolivirallisia tai kokonaan vapaita laitoksia. Naapurimaahamme Viroonkin perustettiin tällainen laitos v. 1934 ja Ruotsissa on aivan äskettäin kauan vireillä ollut suunnitelma toteutunut. Suomessakin on kysymys varsinaisen suhdannetutkimuslaitoksen perustamisesta astunut päiväjärjestykseen.

Harkittaessa suhdannelaitoksen perustamisessa noudatettavia suuntaviivoja, voidaan ajatella sitä mahdollisuutta, että se muodostettaisiin kokonaan vapaaksi, yksityisen pääoman turvin toimivaksi tutkimuslaitokseksi. Tällä tavoin, jos vain saataisiin riittävästi lahjoituksia tai kannattajajäseniä, voitaisiin laitokseen kiinnittää pätevää työvoimaa kunnollisin palkoin. Varjopuolena olisi, että tutkijain henkinen vapaus voisi tulla jossain määrin sidotuksi. Meidänkin oloissamme on ikävä kyllä kokemusta siitä, miten yksityisten ryhmien etutavoitteluja pyritään sekoittamaan objektiiviseltakin näyttävään tutkimustoimintaan.

Toinen mahdollisuus olisi, että tällainen suhdannelaitos perustettaisiin jonkin valtion viraston - esim. Tilastollisen Päätoimiston - yhteyteen tai että siitä muodostettaisiin uusi valtion virasto. Tässä tapauksessa voisi kuitenkin tutkimustyön vapautta ja objektiivisuutta häiritä poliittinen riippuvaisuussuhde. Haittana olisi lisäksi, että laitoksen joutuessa valtion yleisestä budjetista riippuvaiseksi, palkkausten järjestelyä olisi vaikea saada tyydyttäväksi ja laitoksen laajennukseen tarpeellisten lisämäärärahojen saanti voisi osoittautua hitaaksi ja hankalaksi.

Kolmas mahdollisuus olisi vähitellen laajentaa Suomen Pankin konjunkturi-osastoa siten, että se tulisi paremmin vastaamaan varsinaisen suhdannelaitoksen asemaa ja että siitä ainakin voitaisiin sopivana ajankohtana sellainen myös muodollisesti kehittää. Tällaisella järjestelyllä olisi tietyt etunsa. Suomen Pankki voi järjestää budjettipuolen joustavammin kuin valtio. Niin hyvin pankille kuin laitokselle olisi läheisestä yhteistyöstä monenlaista hyötyä, ilman että tutkimistyön vapauden siitä kuitenkaan tarvitsisi kärsiä. Ja vihdoin, jos laitos myöhemmin saisi muodollisesti itsenäisen aseman, voitaisiin sille valtion antaman tuen lisäksi mahdollisesti saada myös Rockefeller-rahaston kannatusta, kuten on laita ollut eräissä muissa maissa, ja kuten meilläkin prof. Granitin johtamat fysiologiset tutkimukset on rahoitettu.

Harkittaessa mihin suuntaan ja millä tavoin Suomen Pankin konjunkturi-osastoa olisi kehitettävä, on varmaan käytännöllisintä rakentaa nykyiselle pohjalle. Tämän osaston kirjoissa on varsinaisesti ollut vain kaksi virkamiestä. Mutta osasto on kaiken aikaa ollut läheisessä yhteistyössä tilasto-osaston kanssa, minkä lisäksi tutkimuksia on suoritettu myös kokonaan ulkopuolisilla voimilla.

Yhteys tilasto-osastoon olisi säilytettävä entisellään, koska siten sekä työvoima että huoneet, työkoneet ja tilastoaineisto tulevat tehokkaimpaan käyttöön. Näin menetellen voidaan suhdanneosaston tutkimuksiin käyttää hyväksi tilasto-osaston toimistoa sekä toiselta puolen tilasto-osaston töihin asiahaarojen mukaan käyttää suhdanneosaston virkailijoita.

Uusien tieteellisesti kouliintuneiden tutkijain kiinnittäminen Suomen Pankin palvelukseen vaikeuttaa epäilemättä se valitettava seikka, että tällä alalla vallitsee puute pätevistä työvoimista. Nämä vaikeudet lienevät kuitenkin voitettavissa. Paitsi vakiintuneempia tutkijoita olisi konjunkturi-osastoon luonnollisesti kiinnitettävä myös nuorempia, vasta itsenäisiksi tutkijoiksi valmistu-

via henkilöitä. Se on töiden kannalta tarpeellista ja siten voidaan samalla kasvattaa uutta työvoimaa taloustieteen palvelukseen.

Millä tavalla eri tutkijat kiinnitetään osastoon, sen täytyisi tietenkkin riippua olosuhteista. Toisissa tapauksissa voi olla tar-koituksenmukaista käyttää asianomaisen henkilön koko työvoima hyväksi, toisissa tapauksissa taas voidaan uskoa tietyt tutkimustehtävät suoritettaviksi pankin ulkopuolella. Tämä voi olla välttämätöntä pankissa vallitsevan tilan puutteenkin vuoksi.

Jotta Suomen Pankin suhdannelaitos olisi mahdollisimman läheisessä kosketuksessa ja yhteistyössä sellaisten ulkopuolisten laitosten ja virastojen kanssa, joiden työt sivuavat laitoksen töitä, olisi suotavaa, että laitoksen yhteyteen järjestettäisiin erityinen neuvottelukunta, jonka jäseniksi kutsuttaisiin esim. Tilastollisen Päätoimiston, Sosialisen tutkimustoimiston ja Valtion työttömyysneuvoston edustajat sekä mahdollisesti muitakin Suomen Pankin pääjohtajan määräämiä henkilöitä. Suomen Pankin pääjohtaja nimittäisi myös neuvottelukunnan puheenjohtajan; sellaisena voisi toimia esim. Suomen Pankin tilasto-osaston johtaja, minkä kautta saavutettaisiin parhaat takeet Suomen Pankissa suoritettavan tutkimustyön yhtenäisyydestä. Neuvottelukunta kokoontuisi vähintään kaksi kertaa vuodessa neuvottelemaan suhdannelaitoksen tutkimusohjelmasta. Sen jäsenet saisivat päivärahan kokouksista ja puheenjohtaja, joka jatkuvasti seuraisi suhdannelaitoksen töitä, kiinteän palkkion.

Viitaten edellä esitettyihin näkökohtiin Suomen Pankin Johtokunta ehdottaa, että se 150,000 markan määräraha, joka nykyisin on varattuna suhdannetutkimuksia varten, ensi vuoden alusta korotettaisiin 200,000 markalla. Siten saataisiin tarpeellinen liikkumala suhdannelaitoksen kehittämiseksi tarkoitustaan vastaavalla tavalla.

Helsinki, 23 p:nä lokakuuta 1937.